Revista Universul Juridic ● nr. 9, septembrie 2016, pp. 131-136

IV. DIN JURISPRUDENȚA ÎCCJ

- **ABSTRACT**

*Following the activity of the High Court of Cassation and Justice (DCD/C Panel) of September, two **decisions** were published regarding the manner of interpretation and enforcement of the provisions of art. 371[7] of the Code of civil procedure of 1865 read in conjunction with art. 39 para. (3) of Law no. 188/2000 and respectively, the provisions of art. 260 para. (1) of the Labour Code.*

HP

DECIZIA ÎCCJ (COMPLET DCD/C) NR. 15/2016 (M. OF. NR. 741/23.09.2016): MODUL DE INTERPRETARE ŞI APLICARE A PREVEDERILOR ART. 371[7] DIN CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ DE LA 1865 COROBORAT CU ART. 39 ALIN. (3) DIN LEGEA NR. 188/2000

*De **Redacția ProLege***

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 15/2016	**Complet DCD/C**	**Codul de procedură civilă de la 1865**	**Art. 371[7]**	a) Dispozițiile art. 371[7] alin. (1), (2) şi (4) din Codul de procedură civilă de la 1865 şi a dispozițiilor art. 39 alin. (3) din Legea nr. 188/2000, procesul-verbal întocmit de către executor, privind cheltuielile de executare care trebuie avansate de către creditor, constituie titlu executoriu împotriva acestuia.
		Legea nr. 188/2000	**Art. 39 alin. (3)**	

				b) Dispozițiile art. 371[7] din Codul de procedură civilă de la 1865 nu au caracter imperativ cu privire la modalitatea în care executorul îşi poate recupera cheltuielile de executare, pe baza procesului-verbal ce constituie titlu împotriva creditorului sau a convenției încheiate cu acesta

În M. Of. nr. 741 din 23 septembrie 2016, a fost publicată Decizia nr. 15/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a dezbate cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „modul de interpretare şi aplicare a prevederilor art. 371[7] din Codul de procedură civilă de la 1865 coroborat cu art. 39 alin. (3) din Legea nr. 188/2000, respectiv dacă procesul-verbal de cheltuieli de executare reprezintă titlu executoriu împotriva creditorului şi în alte situații decât aceea în care creditorul renunță la executare şi, în măsura în care reprezintă titlu executoriu, dacă această normă are caracter imperativ sau dispozitiv".

Obiectul dezlegării chestiunii de drept

Art. 371[7] din Codul de procedură civilă de la 1865

„Partea care solicită îndeplinirea unui act sau a altei activități care interesează executarea silită este obligată să avanseze cheltuielile necesare în acest scop. Pentru actele sau activitățile dispuse din oficiu, cheltuielile se avansează de către creditor.

Cheltuielile ocazionate de efectuarea executării silite sunt în sarcina debitorului urmărit, afară de cazul când creditorul a renunțat la executare sau dacă prin lege se prevede altfel. De asemenea, debitorul va fi ținut să suporte cheltuielile de executare făcute după înregistrarea cererii de executare şi până la data realizării obligației stabilite în titlul executoriu prin executare voluntară.

Sumele ce urmează să fie plătite se stabilesc de către executorul judecătoresc, prin proces-verbal, pe baza dovezilor prezentate de partea interesată, în condițiile legii.

Pentru sumele stabilite potrivit prezentului articol, procesul-verbal constituie titlu executoriu".

Art. 39 alin. (3) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătoreşti; rep. cu modif. şi compl. ult.

„(3) Executorii judecătoreşti nu pot condiționa punerea în executare a hotărârilor judecătoreşti de plata anticipată a onorariului".

Examen jurisprudențial

Parte din tribunale au comunicat puncte de vedere, deduse din jurisprudența acestora, care nu vizează strict chestiunea de drept în discuție, ci aspecte adiacente acesteia [de exemplu, Tribunalul Covasna, care face referire la necesitatea avansării cheltuielilor referitoare la constituirea dosarului de executare; Tribunalul Satu Mare, care se referă la consemnarea cuantumului cheltuielilor de executare; Tribunalul Constanța - Secția I civilă, care face referire la nelegalitatea cheltuielilor de executare, sub motiv că, la dosar, nu se regăsesc dovezi ale achitării onorariului de avocat sau executor, dar faptul că nu au fost avansate în întregime, inițial, de către creditor, fiind plătite din creanța executată, nu reprezintă o încălcare a dispozițiilor art. 3717 din Codul de procedură civilă de la 1865; Tribunalul Hunedoara, care arată că, potrivit art. 3717 alin. (1) din Codul de procedură civilă de la 1865, cheltuielile necesare efectuării executării silite se impun a fi avansate de către creditor la începutul executării silite, în timp ce, potrivit dispozițiilor art. 39 alin. (3) din Legea nr. 188/2000, executorii judecătoreşti nu pot condiționa punerea în executare de plata anticipată a onorariului, nu şi a cheltuielilor de executare prevăzute de art. 3717 din Codul de procedură civilă de la 1865].

Conform jurisprudenței dezvoltate la nivelul altor tribunale, respectiv cea care a fost valorificată în prezentul raport (iar nu opiniile exprimate de judecători, în cadrul unor dezbateri teoretice şi a unor şedințe de lucru), față de dispozițiile art. 520 alin. (11), coroborat cu art. 516 alin. (7) din Codul de procedură civilă, care face referire la soluțiile diferite date problemei de drept - a rezultat că, în practică, nu există o abordare unitară asupra acestei chestiuni.

O parte dintre soluțiile Tribunalului Bucureşti (apreciată majoritară) este în sensul celei exprimate de completul care a sesizat cu întrebare prealabilă, iar parte din acestea, în sensul considerării procesului-verbal al executorului ca valorând titlu şi împotriva creditorului şi temei al executării silite.

Practica judiciară la nivelul Secției a II-a civile a Tribunalului Constanța este în sensul că procesul-verbal de stabilire a cheltuielilor de executare reprezintă titlu executoriu împotriva debitorului, iar contra creditorului numai în situația în care acesta a renunțat la executare. Deşi art. 371^7 alin. (1) din Codul de procedură civilă de la 1865 se referă la avansarea cheltuielilor de executare de către creditor, acest text nu determină stabilirea caracterului de titlu executoriu al procesului-verbal privind cheltuielile de executare împotriva creditorului în orice situație, ci numai în situația de excepție reglementată de alin. (2) al art. 371^7 din acelaşi cod, în ce priveşte avansarea cheltuielilor de executare de către creditor, din interpretarea coroborată a dispozițiilor art. 371^7 din Codul de procedură civilă de la 1865 şi art. 39 din Legea nr. 188/2000 rezultă că numai cheltuielile privind actele şi activitățile dispuse din oficiu (iar nu şi pentru alte cheltuieli, inclusiv pentru onorariul executorului judecătoresc) trebuie avansate de creditor.

Tribunalul Tulcea a arătat că sumele ocazionate de efectuarea executării silite sunt în sarcina debitorului urmărit - afară de cazul când creditorul a renunțat la

executare sau dacă prin lege se prevede altfel, iar procesul-verbal prin care executorul judecătoresc stabileşte cheltuielile ocazionate de efectuarea executării silite constituie titlu împotriva creditorului numai în situația în care acesta va renunța la executare. Este necesar a se face distincție între obligația de avansare a cheltuielilor de executare şi obligația de suportare a acestora, cheltuielile avansate de partea care solicită îndeplinirea actului sau avansate de creditor în situația activităților dispuse din oficiu, fiind suportate finalmente de către debitor.

Tribunalul Sălaj apreciază că plata onorariului executorului judecătoresc este în sarcina exclusivă a debitorului urmărit, creditorul nefiind dator să avanseze sumele stabilite cu titlu de onorariu pentru executor, ci doar acele cheltuieli care sunt efectiv necesare pentru întocmirea actelor de executare şi care nu intră în cuantumul onorariului datorat executorului pentru prestarea serviciilor sale. Încasarea efectivă a onorariului de către executorul judecătoresc se realizează prin executarea silită a debitorului, respectiv prin reținerea, cu prioritate, a sumei stabilite cu acest titlu, precum şi a altor sume reprezentând cheltuieli de executare.

Tribunalul Suceava consideră că, din interpretarea coroborată a dispozițiilor art. 371^7 din Codul de procedură civilă de la 1865 cu prevederile art. 39 din Legea nr. 188/2000, rezultă că procesul-verbal de cheltuieli de executare reprezintă titlu executoriu doar împotriva debitorului, iar față de creditor doar în situația în care acesta a renunțat la executare, conform art. 371^7 alin. (2) din Codul de procedură civilă de la 1865.

În ceea ce priveşte argumentul dedus din prevederile art. 371^7 alin. (1) din Codul procedură civilă de la 1865, în sensul că partea care solicită îndeplinirea unui act ce interesează executarea silită este obligată să avanseze cheltuielile necesare în acest scop, coroborând acest text cu art. 39 din Legea nr. 188/2000, se apreciază că partea creditoare este obligată doar la a avansa cheltuielile inițiale şi absolut necesare demarării executării silite şi nu toate cheltuielile de executare. Restul cheltuielilor de executare sunt în sarcina debitorului, iar procesul-verbal de cheltuieli de executare este titlu executoriu doar împotriva acestuia, cu excepția situației expres reglementate tot de alin. (2) al art. 371^7 din Codul de procedură civilă de la 1865, respectiv situația în care creditorul a renunțat la executare.

Tribunalul Arad apreciază, în jurisprudența sa, că procesul-verbal privind cheltuielile de executare reprezintă titlu executoriu doar împotriva debitorului, putând constitui titlu executoriu împotriva creditorului doar în situația în care acesta a renunțat la executare.

Potrivit opiniei Tribunalului Timiş, în ipoteza în care creditorul nu achită în avans onorariul de executare, executorul judecătoresc va proceda la efectuarea urmăririi silite, încheierea de stabilire a cheltuielilor de executare constituind titlu executoriu şi putând să fundamenteze executarea silită ulterioară pentru sumele astfel datorate.

Jurisprudența CCR

În ceea priveşte jurisprudența Curții Constituționale s-a constatat că, în mai multe rânduri, a fost respinsă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 371⁷ din Codul de procedură civilă de la 1865 (aşa cum rezultă, de exemplu, din Deciziile nr. 206 din 15 mai 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 388 din 5 iunie 2003, nr. 381 din 4 mai 2006, publicată în Monitorul Oficial nr. 505 din 12 iunie 2006, nr. 410 din 16 mai 2006, publicată în Monitorul Oficial nr. 502 din 9 iunie 2006, nr. 774 din 20 septembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial nr. 715 din 23 octombrie 2007, nr. 1.040 din 13 noiembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial nr. 826 din 4 decembrie 2007, nr. 749 din 24 iunie 2008, publicată în Monitorul Oficial nr. 580 din 1 august 2008, nr. 1.339 din 9 decembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial nr. 80 din 11 februarie 2009, nr. 588 din 14 aprilie 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 338 din 21 mai 2009, nr. 835 din 26 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 419 din 18 iunie 2009, şi nr. 1.082 din 14 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial nr. 769 din 1 noiembrie 2011) pe aspecte care vizează accesul la justiție, dreptul la un proces echitabil, iar, în ce priveşte valoarea de titlu executoriu a procesului-verbal al executorului, se arată, în limitele obiecțiilor de neconstituționalitate, că nu este un act arbitrar al acestuia, fiind întocmit pe baza dovezilor prezentate de părți.

Raportul asupra chestiunii de drept

Judecătorii-raportori au depus două rapoarte, în care au exprimat opinii diferite, respectiv:

Reținând că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile de dezlegare a unor chestiuni de drept, pe fondul cauzei, s-a concluzionat că, în interpretarea dispozițiilor art. 371⁷ alin. (1), (2) şi (4) din Codul de procedură civilă de la 1865 şi a dispozițiilor art. 39 alin. (3) din Legea nr. 188/2000, procesul-verbal întocmit de către executor, privind cheltuielile de executare care trebuie avansate de către creditor, constituie titlu executoriu împotriva acestuia, iar dispozițiile art. 371⁷ din Codul de procedură civilă de la 1865 nu au caracter imperativ cu privire la modalitatea în care executorul îşi poate recupera cheltuielile de executare, pe baza procesului-verbal ce constituie titlu împotriva creditorului sau a convenției încheiate cu acesta.

Într-o a doua opinie s-a apreciat, referitor la admisibilitatea sesizării, că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile de dezlegare a unor chestiuni de drept, iar, pe fondul cauzei, s-a concluzionat că, în interpretarea dispozițiilor art. 371⁷ alin. (1), (2) şi (4) din Codul de procedură civilă de la 1865, procesul-verbal întocmit de executorul judecătoresc privind cheltuielile de executare reprezintă titlu executoriu şi față de creditor, pentru toate cheltuielile stabilite potrivit acestui articol, iar dispozițiile art. 371⁷ din Codul de procedură civilă de la 1865 nu au caracter imperativ cu privire la modalitatea în care executorul judecătoresc îşi poate recupera cheltuielile de executare.

Decizia ÎCCJ (Complet DCD/C) nr. 15/2016

Prin Decizia nr. 15/2016, ÎCCJ (Complet DCD/C) a admis sesizarea formulată de Tribunalul Bucureşti - Secția a IV-a civilă, în Dosarul nr. 23.057/300/2014, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi, în consecință, a stabilit că:

a) **în interpretarea dispozițiilor art. 371[7] (1), (2) şi (4) din Codul de procedură civilă de la 1865 şi a dispozițiilor art. 39 alin. (3) din Legea nr. 188/2000, procesul-verbal întocmit de către executor, privind cheltuielile de executare care trebuie avansate de către creditor, constituie titlu executoriu împotriva acestuia**.

b) **Dispozițiile art. 371[7] din Codul de procedură civilă de la 1865 nu au caracter imperativ cu privire la modalitatea în care executorul îşi poate recupera cheltuielile de executare, pe baza procesului-verbal ce constituie titlu împotriva creditorului sau a convenției încheiate cu acesta**.

Revista Universul Juridic ● nr. 9, septembrie 2016, pp. 137-140

DECIZIA ÎCCJ (COMPLET DCD/C) NR. 20/2016 (M. OF. NR. 733/21.09.2016): DISPOZIȚIILE ART. 260 ALIN. (1) DIN CODUL MUNCII

De ***Redacția ProLege***

Decizia ÎCCJ	Complet ÎCCJ	Actul normativ	Articol	Sumar
Decizia nr. 20/2016	**Complet DCD/C**	**Codul muncii**	**Art. 260 alin. (1)**	În sintagma „fără încheierea unui contract individual de muncă" prevăzută de dispozițiile art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, republicat, se include şi situația contractului individual de muncă suspendat

În M. Of. nr. 733 din 21 septembrie 2016, a fost publicată Decizia nr. 20/2016. Înalta Curte s-a reunit pentru a dezbate cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: dacă în sintagma „fără încheierea unui contract individual de muncă" prevăzută de art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii se include şi situația contractului individual de muncă suspendat.

Obiectul dezlegării chestiunii de drept

Art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii

„Constituie contravenție şi se sancționează astfel următoarele fapte:

(…)

e) primirea la muncă a până la 5 persoane fără încheierea unui contract individual de muncă, potrivit art. 16 alin. (1), cu amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei pentru fiecare persoană identificată;".

Examen jurisprudențial

Curtea de Apel Braşov, în exprimarea unui punct de vedere teoretic, a apreciat că textul este clar şi lipsit de orice echivoc, în sensul că, prin mențiunea „fără contract de muncă încheiat în condițiile art. 16 alin. (1) din Codul muncii,

republicat", s-a stabilit că, pentru munca prestată, nu a existat o convenție bazată pe consimțământul părților, care să fi fost materializată într-un înscris.

Curtea de Apel Bucureşti, într-o opinie majoritară, a apreciat că sintagma „fără încheierea unui contract individual de muncă" vizează situația lipsei unui contract de muncă încheiat în condițiile prevăzute de lege, iar nu şi situația în care un asemenea contract există, dar a fost suspendat.

Curtea de Apel Cluj a învederat că opinia judecătorilor din cadrul Tribunalului Cluj - Secția mixtă de contencios administrativ şi fiscal, litigii de muncă şi asigurări sociale este în sensul că primirea la muncă a unei persoane în perioada în care contractul individual de muncă încheiat cu acesta este suspendat nu întruneşte elementele constitutive ale contravenției prevăzute de art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, republicat.

Curtea de Apel Constanța a menționat că opinia majoritară a membrilor Secției de contencios administrativ şi fiscal a Tribunalului Constanța este în sensul că, de principiu, în sintagma „fără încheierea unui contract individual de muncă" prevăzută de dispozițiile art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, republicat, se include şi situația contractului de muncă suspendat.

Tribunalul Tulcea a arătat că interpretarea strict gramaticală, în litera legii, are ca efect plasarea în afara sferei contravenționalului a unor fapte la fel de grave ca şi cele descrise în mod explicit de norma menționată la art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, republicat. Totodată, norma sancționatoare impune şi o interpretare teleologică, fiind necesar a fi urmărit şi scopul avut în vedere de legiuitor, respectiv spiritul legii, iar metodele de interpretare a normelor juridice trebuie aplicate complementar, interferent.

Astfel, în sintagma „fără încheierea unui contract individual de muncă" prevăzută de dispozițiile art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, republicat, se include şi situația contractului individual de muncă suspendat.

Punctul de vedere exprimat de judecătorii Tribunalului Vrancea din cadrul Curții de Apel Galați este în sensul că suspendarea contractului individual de muncă în condițiile art. 49 şi următoarele din Codul muncii, republicat, din inițiativa angajatului, nu echivalează cu lipsa contractului de muncă, situație care se circumscrie contravenției prevăzute de art. 260 alin. (1) lit. e) din actul normativ anterior menționat, iar, pe durata suspendării, raportul de muncă se menține.

Jurisprudența CCR

Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, republicat, aşa cum rezultă din deciziile nr. 191 din 2 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 357 din 17 iunie 2013, nr. 224 din 9 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 370 din 21 iunie 2013, nr. 352 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 725 din 26 noiembrie 2013, nr. 548 din 17 decembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 110 din 13 februarie 2014, nr. 166 din 20 martie 2014, publicată în

Monitorul Oficial. 365 din 19 mai 2014, şi nr. 539 din 14 iulie 2015, publicată în Monitorul Oficial nr. 725 din 28 septembrie 2015.

Opiniile specialiştilor

Doamna prof. univ. dr. Raluca Dimitriu, prin punctul de vedere exprimat, a învederat că, din perspectiva caracterului declarat sau nedeclarat al muncii, persoana care prestează activitate pe parcursul concediului fără plată se află exact în aceeaşi poziție cu cea a unei persoane care prestează activitate fără să fi avut deloc contract încheiat cu beneficiarul muncii.

Dacă s-ar admite că munca desfăşurată pe parcursul perioadei în care contractul de muncă este suspendat nu este „muncă la negru", ar însemna să se lipsească de conținut întregul sistem de protecție împotriva muncii nedeclarate, fiind aplicabile şi dispozițiile art. 260 lit. f) din Codul muncii, republicat, respectiv sancționarea contravențională a persoanei care prestează munca în aceste circumstanțe.

Domnul prof. univ. dr. Alexandru Athanasiu şi doamna asist. univ. dr. Ana-Maria Vlăsceanu din cadrul Facultății de Drept a Universității Bucureşti, după analizarea naturii juridice a contractului de muncă, a efectelor nulității pentru absența formei scrise, a principiilor care definesc contravenția şi a situației de fapt ce face obiectul dosarului în care s-a formulat prezenta sesizare, au arătat că munca desfăşurată fără încheierea unui contract de muncă în formă scrisă generează o răspundere contravențională, fără a se ignora realitatea unor situații când la „adăpostul" respectării formale a legii este posibilă, prin utilizarea frauduloasă a unor instituții juridice, cum ar fi suspendarea contractului de muncă, să fie sustrase de la plata obligațiilor fiscale activitățile desfăşurate în baza unui contract de muncă pe timpul suspendării acestuia.

Totodată, utilizând raționamentul după care suspendarea contractului de muncă poate fi asimilată cu neîncheierea sa, chiar şi lucrătorii pentru care s-a considerat că au lucrat în condiții de nelegalitate sunt pasibili de sancționare contravențională.

Raportul asupra chestiunii de drept

Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, s-a apreciat, referitor la admisibilitatea sesizării, că sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile de dezlegare a unor chestiuni de drept, iar, pe fondul cauzei, s-a concluzionat că, în sintagma „fără încheierea unui contract individual de muncă" prevăzută de art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, republicat, se include şi situația contractului individual de muncă suspendat, cu condiția ca, pe perioada suspendării, salariatul/angajatul să fi continuat să presteze munca în favoarea angajatorului, iar angajatorul să-i fi plătit salariul, deşi contractul de muncă era suspendat.

Decizia ÎCCJ (Complet DCD/C) nr. 20/2016

Prin Decizia nr. 20/2016, ÎCCJ (Complet DCD/C) a admis sesizarea formulată de Tribunalul Galați - Secția contencios administrativ şi fiscal în Dosarul nr. 18.248/233/2013 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi, în consecință, a stabilit că:

În sintagma „fără încheierea unui contract individual de muncă" prevăzută de dispozițiile art. 260 alin. (1) lit. e) din Codul muncii, republicat, se include şi situația contractului individual de muncă suspendat.